

İLKÖĞRETİM ÇOCUKLARINDA EDİNİLEN AKADEMİK BİLGİLERİ MÜZİK YOLUYLA PEKİŞTİRME YÖNTEMİ

METHOD OF EXPERIMENTING AKA-DEMIC INFORMATION THROUGH MUSIC IN PRIMARY EDUCATION CHILDREN

Dr. Öğr. Üyesi Müslüm AKDEMİR

Düzce Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümü
muslumakdemir@hotmail.com, Düzce/Türkiye

ÖZ

İnsanoğlu, binlerce yıl bilgi birikimlerini yeni nesillere aktararak gelişim göstermişlerdir. Bu nedenle eğitim, dünyanın her yerinde birinci sırada yer almaktadır. Bir bireyin öğrenmesi, bilgi edinmesi, iyi bir eğitimle olabilir. Dünyada her toplum, kendi bilgi birikimlerini, kültürel özelliklerini gelecek nesillere aktarmak için birçok metot ve uygulama yöntemleri geliştirme çabasıdadır. Çünkü eğitim ve öğretim geçmiş nesillerde yaşayan insanların tecrübelerini, deneyimledikleri, birikimlerini gelecek nesillere aktarır.

Öğrenme metotlarını geliştirmiş toplumlar, yaşadıkları çağın önünde refah bir yaşam sürme imkânına sahip olmuşlardır. Bu bakımdan toplumların gelişmesi ve yeni çağa ayak uydurması için eğitim ve öğretim şarttır. Ancak, uygulanan eğitim programları, özellikle sosyal alanlarda daha çok ezberci bir niteliğe sahiptir. Hatta bazı ülkelerde sosyal konular dışında fen bilimleri dahi ezberci yöntemlerle yapılmaktadır. Araştırma, inceleme ve uygulama (laboratuvar) yöntemleri çok zayıf kalmaktadır. Bu bağlamda insanlar, öğretimin kalıcı olması için farklı yöntem ve metotlar geliştirilmek zorundadır. Bu metot çerçevesinde sanat alanlarının insan üzerindeki etkisi değerlendirilerek geliştirilmesi önemli bir detaydır. Dünyanın her yerinde, sanat dalları içinde yer alan müziğin insan psikolojisi üzerinde en büyük katkıyı sağladığı anlayışı kabul görmektedir. İnsanoğlunun varoluşundan bu yana, müzik doğada en önemli öğretici aracı olmuştur.

Bu çalışmamız, "Arı Biziz Balda Bizdedir-6" adlı TUBİTAK 4004- Proje kapsamında yapılan, ilköğretim öğrencilerinin katılım sağladığı eğitim etkinliklerinde uygulanmıştır. Etkinliklere katılım gösteren öğrencilere, proje kapsamında "Yığılca Bal Arısı" hakkında edindiği akademik bilgileri, oluşturduğumuz "müzik yoluyla pekiştirme yöntemi" uygulanmıştır. Yapılan çalışmamız, iköğretim müfredatlarında öğrencilere verilen bilgilerin ezberci yöntemden çıkartılarak, kalıcı bir hal almasını sağlamak amaçlanmıştır. Konuların pekiştirilmesine yönelik uyguladığımız yöntemin sonuçlarını tespit etmek için katılımcı gözlem tekniği kullanılmıştır. Yöntemin, kalıcı etkileri değerlendirilmiş ve yapılan tespitlerle yöntem kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Eğitim Öğretim, Akademik Bilgi, Pekiştirme Yöntem

ABSTRACT

Mankind has developed by transferring their knowledge to new generations for thousands of years. For this reason, education ranks first in every part of the world. An individual can learn, learn, or have a good education. Every society in the world is trying to develop many methods and application methods to convey their knowledge, cultural characteristics to future generations. Education and teaching will convey to future generations the experiences of experienced people in past generations. Societies that have developed learning methods have had the opportunity to lead a prosperous life before the age of their lives.

Education and training are essential for the development of societies and for keeping up with the new age. However, the educational programs applied have a more miserable character, especially in social areas. Even in some countries science sciences are being made by means of memorizing other than social subjects. Research, examination and application (laboratory) methods are very weak. In this context, people have to develop different methods and methods

to make the teaching permanent. It is an important aspect of this method to develop artistic areas by evaluating the effects on human beings. Everywhere in the world, the understanding that music in the branches of art provides the greatest contribution to human psychology is accepted. Music has grown from the existence of mankind, music has become the most important teaching tool in nature.

This study was carried out in the educational activities organized by TUBITAK 4004- Project, "Bee Biziz Bizdedir-6", which is attended by elementary school students. The students who participated in the activities applied the academic knowledge about "Stacked Honey Bee-s" and the "reinforcement method through music" that we created. Our work is aimed to ensure that the information given to the students in the primary curriculum is removed from the memorization method and become permanent. Participatory observation techniques were used to determine the results of the method we used to consolidate the topics. The method has been evaluated the permanent effects and tried to prove the method by the determinations made.

Keywords: Music, Education, Academic Information, Enhancement Method

1. GİRİŞ

Müzik, doğada duyduğumuz seslerin farklı şekillerde art arda sıralanmasıyla oluşan bir olgudur. Doğadaki tüm canlı varlıkların ihtiyacı olan müzik, insanoğlu için hem psikolojik hem de iletişim aracı olarak önemli bir yer tutar. İnsanoğlu doğmadan önce ilk anne sesini duyar. Bu insanoğlunun duyduğu ilk müzik sesidir. Doğduktan sonra anne kucığında, daha önce duyduğu o sesle buluşur ve anne sesine tepki verir. Bu nedenle anne, insanoğlunun ilk öğretmeni olma özelliğini taşır. "Tarihin ilk yıllarında kadınların hem topluma hem de aileye hâkim olduğu görülmüştür. Bu dönemde çocukların durumu anneye göre şekil almakta ve soy anneden geçmektedir." (Bayram, 2013:63) Bebeğin gelişiminde kadının önemi daha sonraki çağlarda da devam etti. Bebeğin doğum sonrasında tanıdık olduğu anne sesini takip etmesi, verilen sesleri algılaması ve algıladığı sesleri taklit etmeye çalışması doğal bir eğitim sürecidir. Bu eğitim süreci içinde anne, bebeği ile paylaşımlarını konuşarak yapar ve seslenir. Türküler, ninniler söyler. Bebek, annesinden aldığı bu sesleri hafızasına kaydeder, annesinin konuşma esnasında oluşturduğu ağız ve dudak hareketlerini gözlemler. Bebeğin kas gelişimi arttıkça ve annesinden duyduğu, kendi hafızasına kaydettiği sesleri çıkartma arzusu ile ses taklitleri yapmaya başlar. Bu süreç, zaman içinde annesinden ve çevresinden edindiği tüm sesleri taklit ederek devam eder ve çocuk konuşmaya başlar. Hatta ebeveynleri ve toplumsal çevreyi oluşturan bireylerin söylediği türkü ve şarkıları söylemeye başlar.

Genellikle, müzik eğitiminde yetenek faktörü öne sürülür. Oysaki; yetenek, tüm canlıların ihtiyaçlarına göre geliştirdikleri kazanımlardır. Bir kişide herhangi bir fizyolojik veya biyolojik rahatsızlık yoksa tüm canlılar yeteneklerini ortaya koyar ve ihtiyaçlarına göre geliştirir. Japon kemancı ve pedagoğ Suzuki "Çocukların kendi ana dillerini öğrenebilecek kadar becerileri varsa, bir enstrüman çalabilecek kadar da beceriye sahiptirler." der. (Sak Brody,2016:79) Suzuki, bu düşünce doğrultusunda tüm yeteneklerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yaparak bu fikirlerini dünyaya kanıtlamıştır.

Müziğin birçok fonksiyonu vardır. İletişim aracı olarak da kullanılmıştır. Örneğin; sevdalinka (türküler), Balkanlarda uzun süre sevgililerin iletişim aracı idiler. "İslami ahlaka göre kadınlar ve erkekler arasında haremlik selamlık bulunmaktaydı. Evler yüksek duvarlarla çevriliydi. Ancak şehirde yaşayan genç kızlar ve delikanlılar, belli zamanlarda ve mekânlar bir araya geliyorlardı. Genellikle bu zaman cuma öğleden sonra ya da diğer bir günün saatinde kapıda, pencerede, ağaç diplerinde ya da sokağa bakan kafesli evlerin penceresinin altına gelen delikanlılar kızlarla buluşurlardı. Bu buluşmalarda aşk dolu ifadeler, sevdalinkaların doğmasına sebep olmuştur. Delikanlı, evin bahçesinin dışında sevdalinka söyler, diğer taraftan genç kız ise evin avlusundan sevdalinka söylemeye başlar. Birbirlerinin sesini duyan sevgililer, böylece iletişim kurarlar." (Bayram,2015:113)

Müziğin diğer bir fonksiyonu da eğitim alanıdır. İnsan eğitiminde ilk süreç müzik ile başlar. Ancak, insan doğumdan sonra gelişmeye devam eden bir canlıdır. Bu süreç içinde, gelişimini sağlayabilmesi için beslenmeli ve gerekli kazanımları elde etmek zorundadır. Araştırmacı Weiss'e atıf yapan Yazıcı, "Beynimiz sinir hücreleriyle örülmüş bir ağ gibidir. Yeni bilgilerin önceki bilgilerle birleştirilmesi, daha önce edindiğimiz bilgilerin geri çağırılması bu ağ sayesinde gerçekleşmektedir" şeklindeki sözlerine yer vermiştir. Beynimizde sinir hücrelerinin birbirlerine bağlanmasını sağlayan sinaptik bağlar bulunur. Yazıcı, bu bağlar hakkında ise araştırmacı Thomas'ın "Beyindeki bu sinaptik bağlantılar ne kadar sık kullanılırsa o kadar kuvvetlenir. Kullanılmadığı zaman ise ölür ve kaybolurlar. Beynin gelişimi bu sinaptik bağlantıların oluşturulması (budak salma) ve budanması sürecini kapsamaktadır. Bu nedenle beyne yönelik zenginleştirilmiş tecrübelerle beynin sürekli olarak uyarılması beynin gelişiminde önemli yer tutmaktadır. Doğumdan itibaren yaşadığımız olumlu veya olumsuz deneyimler beynimizin gelişimini doğrudan etkilemektedir" şeklinde sözlerine yer vermektedir. (Yazıcı, 2017:92) Bu bağlamda oluşturduğumuz

pekiştirme yöntemi, müzik yoluyla bireyin beyinde sürekli olarak uyarılmasını en etkili biçimde sağlar, beyin gelişiminde önemli katkı oluşturur.

Müzik, yetenekle birlikte duygusal zekâyı da geliştirmektedir. Müzik ile uğraşmak kişiye toplum içinde, iletişim, işbirliği, grup koordinasyonu ve sosyal bütünlük gibi evrimsel fonksiyonları kazandırır. Doğru tempoda kaydedilmiş özel müzik parçaları en yüksek öğrenme/anımsama etkisi için beyin sağ ve sol bölümlerini harekete geçirir. Müzik beyin sağ tarafını harekete geçirirken çocuğun okuduğu ya da sesli söylediği sözcükler sol tarafı harekete geçirir. Araştırmaya göre bu da öğrenme potansiyelini en az beş kat artırır. Kulak düzenli ve aynı zamanda zindeyken zihninizi daha kolay konsantre olabilir. Müzik, fizyolojik durumumuzu karşılar ve onu etkiler. Müzik eğitimi beyindeki yeni ve sürekli bağlantılar oluşumunu canlandırmaktadır. (Yazıcı, 2017:101-102)

Tüm sanat dalları içinde, insan ruhu üzerinde en derin etkiyi bırakan sanatın müzik olduğu kabul edilmektedir. Müzik toplumla etkileşip bütünleşen sanatların başında yer alır. Bir milletin gelişmişlik düzeyini belirlemede müzik, önemli bir göstergedir. Toplumsal bir olgu olan müziğin geldiği nokta, toplumun geldiği noktayla paralellik gösterir. (Çuhadar, 2008:68)

2. PROBLEMİN TANIMI

Binlerce yıldan bu yana, çeşitli akımlarla çağın oluşturduğu ihtiyaçlar doğrultusunda, insanlık kendini geliştirmek için daima yeni yöntemler bulma çabasına girmiştir. Dünya sahnesinde en önemli eğitim reformlarını atan Avrupa, başta olmak üzere, tüm dünyada Antik çağda, Antik Hıristiyanlık ile Orta Çağda, Rönesans Devrinde, Metot Çağında, Aydınlanma Devrinde, Alman Klasik İdealizminde, Endüstrileşme çağında birçok eğitim programları oluşturulmuş ve geliştirilmiştir.¹

“Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve diğer davranış biçimlerini edindiği süreçler toplamıdır. Kişinin, toplumsal yeteneklerinin ve üst düzeyde kişisel gelişmesinin sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir.” (Varış,1991:26)

Müzik, yetenekle birlikte duygusal zekâyı da geliştirmektedir. İnsan gelişiminde, müziğin önemini vurgulamak için Konfüçyüs: “Bir milletin mutlu ve ahlaklı bir şekilde idare edilip edilmediğini anlamak isterseniz o memleketin müziğini dinleyiniz. Müzik devlet kurar, devlet yıkar” der. (İçli, 1988:221)

Müzik yaparken birey, beyinini ve bedenini bir bütün olarak kullanmaktadır. Beyinde öğrenmenin nörolojik, psikolojik, vb. boyutlarının iyi bilinmesi, daha hızlı öğrenme ve öğretme stratejilerinin geliştirilmesine yol açabilir. Bu konuda yayınlanan makalelerin ve yapılan araştırmaların, müziği öğrenme-öğretme ve icra etme bağlamındaki çalışmalara katkı yapacağı beklenmektedir.(Çuhadar, 2008:75)

Müzik eğitiminin yanında, bireyin diğer disiplinler ile ilgili edindiği öğretilerin öğretilmesinde, ezberci yöntemlerin kullanıldığı sıkça karşılaştığımız bir durumdur. Bu eğitim öğretim uygulamalarında oluşmuş ezberci yöntem, maddi ve manevi olarak toplumsal ve kişisel zararlar doğurmaktadır. Bununla da kalmayıp ülke genelinde bireysel gelişmelerin yeterli olamaması nedeniyle, ülke gelişimine katkı sağlayamayan, toplum içinde sosyalleşerek estetik duygu ve düşüncesini geliştiremeyen birey olma yerine, ülkemizde ve dünyamızda huzur ve sağduyu anlayışını top yekûn ortadan kaldırmaktadır. Dünya genelinde de bu eğitim anlayışı her ne kadar farklı gelişimler gösterse dahi, dünyamızda sağduyulu ve karşısındaki bireylere öteki gözüyle bakma anlayışı hâkimdir. Bu anlayış tüm dünya insanlarını karşı karşıya getirmekte ve birçok çatışma doğurmaktadır.

“Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir.” (Öz, 2001:102) Bu bağlamda, eğitim öğretim içinde yer alan ve edinilen öğretilerin kalıcı bir biçimde kalması, dünya insanının bilgi kirliliğinden sıyrılarak ve müzik yoluyla estetik duygu ve düşüncesini geliştirmesi, huzur ve paylaşımın tüm dünya geneline hâkim olması önemlidir. Tüm dünya toplumlarının ezberci yöntemden kurtularak ve müziğin gücünden faydalanarak, estetik duygu ve düşünceye sahip birey olarak yetişmelidir.

¹ Bkz. Kemal AYTAÇ (1992), Avrupa Eğitim Tarihi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlar, No: 58, İstanbul, 304 s.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, İlköğretim çocuklarının çeşitli aktiviteler ve eğitim teknikleriyle elde ettikleri akademik bilgileri, kalıcı bir şekilde müzik yoluyla pekiştirilme yöntemi kullanılarak, öğrenciye sağladığı katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde, katılımcı gözlem tekniği ve literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Etkinlikten, yazılı ve sesli kayıtlardan elde edilen verilerle, literatür taramasından elde edilen bilgiler materyal olarak kullanılmıştır. Kullanılan bilgiler (veriler), belgesel kaynak tarama, çözümleme tekniği ile elde edilmiştir.

2.2. Araştırmanın Tipi

Araştırma “İlköğretim Çocuklarında Müzik Yoluyla Edinilen Akademik Bilgileri Pekiştirme Yöntemi” deneysel olarak katılımcı gözlem yoluyla yapılmıştır.

2.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, TÜBİTAK Projesi kapsamında düzenlenen etkinlikte yapıldı. Araştırma, projede yer alan kız ve erkek ilköğretim çocuklarından oluşturulan 30 kişilik grup öğrenci ile gerçekleştirildi. Etkinliğin süresi bir gün iki ders saati olarak gerçekleştirildi. Ayrıca, etkinliğin sergilenmesi için farklı bir gün ve saat tespit edilerek uygun bir konser alanında yapıldı. Yapılan çalışmada cinsiyetlerine göre ayırım yapılmayarak, karma olarak değerlendirildi.

2.4. Araştırmanın Yeri

Araştırma, 2017 yılının Haziran ayında Düzce ili Yığılca İlçesinde bulunan DAGEM - T. C. Düzce Üniversitesi Arıcılık Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi'nde yapılmıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmada Kullanılan Gereçler

Hazırlanan çalışma ortamında, öğrencilerin kullanabileceği vurmali, sallamalı, birbirlerine çarpmalı ve sürmeli ritim çalgıları bulundurulmalıdır. Bu çalgılar en küçük boydan, orta boy büyüklükte olan çeşitleri sağlanmalıdır. Çalgıların derili, ağaç ve metal vurmali çeşitleri temin edilmelidir. Öğretmenin, öğrencilere melodik motifi vermesi ve etkinlikte öğrenciye eşlik etmesi için piyano, gitar veya bağlam çalgılarından en az birisi bulundurulmalıdır.

3.2. Araştırma Fiziki Koşulları ve Yöntem

- ✓ Çalışmada, yapılacak etkinliğin gerçekleştirileceği salon veya sınıf oluşturulmalı.
- ✓ Oluşturulan sınıf veya çalışma salonunda öğrencilerin rahat oturabileceği ve etkinlikte müzik faaliyetine eşlik edeceği biçimde düzenlenmeli.
- ✓ Çalışma ortamında, yazı tahtası ve kalem (tebeşir) bulundurulmalı. Yazı tahtası öğrencinin net olarak görebileceği bir yerde bulundurulmalı.
- ✓ Öğreticinin çalışma ortamı, öğrenci ile diyalog yapmasının sağlayabilmesi için dış etkenlerin yaratacağı, rahatsız edici seslerden arındırılacak şekilde hazırlanmalı.
- ✓ Öğrenci karşılıklı yapılacak diyalogu rahat duyulabilecek ve diyaloga katılabilecek şekilde ortam hazırlanmalı. Bunun için çalışma ortamında rezonans yapacak malzemeler kaldırılmalı veya ses emici malzemelerle kaplanmalı.
- ✓ Etkinliğin gerçekleştirileceği ortamda, öğrencilerin dikkatini bozacak farklı malzeme veya kişiler olmamalı.
- ✓ Etkinlikte kullanılacak müzik aletlerini öğrencilerin görebileceği bir noktada bulundurulmalı.
- ✓ Oluşabilecek bilgi kirliliğinin önüne geçmek veya yanlış aktarılan bilgilerde tartışmanın önünü açabilmek için, belirlenen akademik bilgiyi aktaran veya öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlayan öğretici de danışman olarak etkinliğin yapılacağı ortamda bulunmalı.
- ✓ Etkinlik konusu olarak, öğretici tarafından daha önce belirlenen, öğrencilerin öğrendikleri konuyu belirtmeli ve öğrencilerin dikkati bu konu üzerinde toplanmalıdır.

3.3. Araştırmanın Etkinlik Uygulama Yöntemi

1. Adım: Akademik bilgi hakkında soru sorma ve tartışma

Eğitici, öğretim programında akademik bilgi olarak öğrenciye aktarılan içerik hakkında detaylı bilgiye sahip olunur.

Öğrenciler sınıf ortamına alındıktan sonra öğretici, etkinlik konusu olarak, öğretici tarafından daha önce belirlenen, öğrencilerin öğrendikleri konuyu belirtir ve öğrencilerin dikkatini bu konu üzerine toplar. Bu isteğinin nedenini açıklamak için öğrencilerden edindiği bilgiyle birlikte, müzik yapmak istediğini söyleyerek etkinlik hakkında bilgi verir.

Öğreticilere belirlenen etkinlik konusunu söyler. Daha sonra bu konu hakkında daha detaylı bilgi edinmek istediğini belirtir. Öğrencilerden konu ile ilgili fikirlerini anlatmalarını ve kendisine detaylı bir biçimde aktarmalarını ister.

Öğrenciler ilk aşama da çekingen veya konuya nasıl başlayacakları hakkında bilgi sahibi olmadıkları için sessiz kalabilir. Bu durumda öğrencileri konunun içine sürükleyecek ve yönlendirecek sorular yöneltilir. Öğrenciler, söz alarak konu ile ilgili fikirlerini ve edindikleri bilgileri sınıf ortamında tartışma yoluyla anlatır. Öğretici, öğrencilerin verdiği bilgileri özetleyerek ve düz yazı biçiminde maddeleyerek tahtaya yazar. Her yazdığı madde için, öğrencilerin doğrulamasını ister ve maddeler halinde yazılan her bilginin onlara (öğrencilere) ait olduğunu hissettirir.

2. Adım: Aktarılan Bilgiden elde edilen sözlü notların şiirsel metne dönüştürülmesi

Öğrenciler, Belirlenen konu hakkında tüm bilgi aktarımını gerçekleştirirken, sıralı bir biçimde elde edilen bilgiler alt alta tahtaya yazılarak maddeler halinde sıralanır. Konu hakkında edinilecek bilgi tamamlandığında eğitici, düz yazı olarak yazılmış bu maddelerden şiirsel (dörtlük) metin oluşturulması istenir. Öğrencilerin katılımı sağlanarak elde edilen madde halindeki yazılı bilgiler, anlamını yitirmeden sırasıyla dörtlükler haline dönüştürülür.

Tüm konuyu ele alan maddeler, tekrar tartışılarak bir şiire dönüştürülür. Oluşturulan şiirin kaç dörtlük olduğu önemli değildir. Hatta mısra sayıları dahi beş veya altı olabilir. Şiirin diğer kıtalarında da aynı mısra sayısının oluşmasını sağlamak gerekebilir. Ancak, elde edilen şiirde, hece sayısına dikkat edilmelidir. Her dörtlükte oluşacak hece sayısı, oluşturacağımız ritim kalıpları ve müzik eseri için gereklidir. Hece sayıları, oluşturulan ezginin diğer dörtlüklerde tekrarlanması için bu durum önemlidir.

3. Adım: Şiirsel metin üzerinden, ritim oluşturulması

Öğrenciler tarafından oluşturulan şiir, öncelikle öğrencilere birkaç defa okutulur. Bu durum, öğrencilerin kendi oluşturdukları şiiri benimseyene ve özümseyene kadar tekrarlanır. Bu çalışma, öğrencilerin şiir içinde yer alan hecelemelere göre ritmik kalıbını hissetmesine yardımcı olur. Ayrıca, oluşturulacak ritim kalıplarına zemin hazırlanır. Öğrencilerden, elde ettikleri ve okudukları bu şiirde bir tempo (ritim) tutmaları istenir. Tutulacak tempoya, bir ritim çalgıyla eşlik edilir. Öğrencinin şiiri ritmik okuması sağlanır. Öğrencilerin yaş gruplarına göre tutulacak usul (ritim kalıbı) düz veya aksak olarak farklılık gösterebilir. Ancak, İlköğretim düzeyinde olan öğrencilerin iki, üç veya dört zamanlı usul tiplerinde tempo tutmasına dikkat edilmelidir. Aksi halde aksak usul tiplerinde öğrencilerin zorlanmaları muhtemeldir. Bu durumda, öğrencinin konsantrasyonu bozulabilir veya etkinlik sıkıcı hale gelebilir. Böylelikle, belirlenen tempoda, şiir içinde ritim kalıbı oluşturması sağlanır.

4. Adım: Ritim olgusu üzerine ezgi giydirme

Öğrencilerin etkinlikte yapacağı bir ezgisel oluşuma destek olması maksadı ile oluşturulan tempo, ritim kalıbı ve şiirsel metni seslendirmek (renklendirmek) için ezgi oluşturabilecek bir çalgı ile dizi (ton) belirlenir. Belirlenen dizi üzerinden, serbest bir biçimde çalgıda gezinti yapılır. Beraberinde belirlenen usul içinde bir müzik motifi de duyurulabilir.

Bu çalışmanın arkasından öğrencilerin belleğinde oluşan ses ve ritim ile şiirdeki sözleri ezgiye yerleştirmeleri istenir. Daha sonra öğrencilerden, hazırlanmış olan bu şiir üzerine bir melodi uydurması istenir. Tüm öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır. Eğitici, öğrencilerin oluşturacağı melodi üzerinde asla yorum yapmadan her bir bireyin farklı birer kıymet olduğunu hissettirmelidir.

Öğrenciler, bir süre sonra arkadaşları ile oluşturdukları ezgilerden ve ses dizilerinden etkilenenlerdir. Hep birlikte bir ritimde ve aynı ezgide buluştukları fark edilene kadar çalışma salonunda yer alan her öğrenci ile

çalışma tekrarlanmalıdır. Eğitici melodik oluşumu desteklemek için bir çalgı ile (gitar, piyano, bağlama vb.) eşlik yapmalıdır. Bir süre sonra birbirlerinden etkilenerek belleklerinde oluşan ezgiyi hep birlikte seslendireceklerdir. Böylelikle, öğrencilerin oluşturdukları ritim ve melodi ile şiirlerini seslendirmeleri sağlanacaktır.

5. Adım: Oluşturulan müzik eserinin seslendirilmesi ve etkinliğe dönüştürülmesi

Oluşturulan müzik eserinin seslendirilmesi ve etkinliğe dönüştürülmesi akademik bilgilerinin bir müzik eserine dönüştürülmesi öğrenciyi öncelikle motive edecektir. Edindiği bu çalışmadan eseri bir orkestra eşliğinde seslendirmesi öğrencileri, daha da mutlu edecektir. Ancak böyle bir olanak bulmak her çalıştırıcı için mümkün değildir. Bu nedenle çeşitli, malzemelerden edinilen atıklarla oluşturacağımız ritim aletleri çalışmayı zenginleştirecektir. Kendi şiir ve ezgisine ritim tutmayı öğrenmiş olan öğrencilerin, hep birlikte kendi söz ve ezgilerini seslendirmeleri sağlanır.

Eğitici, yapılan etkinliği uygun bir ortamda farklı topluluklara sergilemeli, öğrencinin motivasyonunu ve öz güvenini arttırmalıdır. Beraberinde, öğrencide estetik duygu ve düşünceyi geliştirmelidir.

3.4. Etkinlik Örnekleme ve Bulgular

Bu çalışmamızda, “Arı Biziz Balda Bizdedir-6” adlı TÜBİTAK 4004- Proje kapsamında yapılan, ilköğretim öğrencilerinin katılımı ile bir eğitici nitelikte bir “Tarlacı Arı” adlı çocuk şarkısı elde edilmiştir. Elde edilen örneklem ve bulgular katılımcı gözlem tekniği ile tespit edilmiştir.

1 Adım: Etkinliğin birinci adımında öğrencilere bal arısının bal yapmak için gün içinde nasıl işe başladığı, nasıl balı ürettiği ve kovanda nasıl bulundurduğu hakkında sorular sorulmuştur. Bu soruların cevabı olarak;

- ✓ İşçi arılar ile birlikte her kovan içinde “tarlacı arı” olarak isimlendirilen bir arı bulunur.
- ✓ İşçi arıların günlük çalışma programını ve nerede çalışacağını “tarlacı arı” belirler.
- ✓ Bunun için, tarlacı arı, işçi arılardan önce dışarıya çıkar, uçarak uzaklaşır ve işçi arıların doğada (tarlada) gezineceği ve bal yapmak için nektar toplayacağı bölgeleri antenleri ile çiçekleri bulur yeri tespit eder.
- ✓ “Tarlacı arı” doğada dolaşarak antenleri ile tespitini yaptıktan sonra kovanda bulunan işçi arıların yanına geri döner.
- ✓ Doğada (tarla) hangi yöne, neredeki çiçeklere gidileceğini “tarlacı arı” dans ederek oluşturduğu hareketlerle, İşçi arılara tarif eder.
- ✓ İşçi arılar bu tarif üzerine toplu olarak kovandan çıkar ve “tarlacı arının” tarif ettiği bölgede çiçekler giderler.
- ✓ İşçi arıların uzun dilleri ve bal mideleri bulunur.
- ✓ Çiçeklerde bulunan ve bal yapmaya yarayan “nektar”ı dilleriyle emerek çekerler.
- ✓ Dilleriyle çektikleri nektar’ı bal midelerine doldururlar.
- ✓ Bal midesi dolan işçi arı, kovana geri döner.
- ✓ Kovanda bulunan petekteki küçük gözlere bal midesindeki balı doldurur.
- ✓ Bal’ın sıvı halde olması nedeniyle dolan petek gözünün üzerini sıır ile örter.
- ✓ Bu şekilde devam eden çalışmalar tekrarlanır ve kovan içindeki petekler bal ile doldurulur.”

şeklinde öğrenciler tarafından verilen bilgiler, maddeler halinde tahtaya yazılmıştır.

İkinci Adım: Karşılıklı soru sorma ve tartışma yöntemiyle elde edilen bilgiler, şiirsel metin haline dönüştürülmüştür. Elde edilen Şiir’e çalışmada dikkati çeken kahraman tarlacı arının ismi verilmiştir. Elde edilen şiir de “Tarlacı Arı Vız Vız” ifadesiyle nakarat oluşmuştur.

TARLACI ARI

Tarlacı arı kovandan çıktı
Kanatlarını vız diye açtı
Çiçeklere doğru hızlıca uçtu
Antenleriyle çiçekleri buldu

Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vııııız vııııız vız

Tarlacı arı kovana döndü
Dans ederek haber verdi
İşçi arılar çiçeklere gitti
Dilleriyle nektarı çekti

Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vııııız vııııız vız

Nektarı bal midesine koydu
Kovana döndü peteğe kondu
Petek gözüne balını döktü
Bal dükülmesin diye sırla örttü

Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vız vız
Tarlacı arı vııııız vııııız vız

Üçüncü Adım: Elde edilen Tarlacı Arı adlı şiir, etkinliğe katılan öğrencilere tek tek okutulmuştur. Daha sonra okudukları şiir, ritim çalgılardan “Cajon” ile eşlik edilerek ritmik okuması sağlanmıştır. Elde edilen ritmik okuma Dört zamanlı bir usule yerleşmiştir.

Dördüncü Adım: Tarlacı Arı adlı şiir dört zamanlı usul bir ezgisel yapıya yerleştirmek için önce öğrencilere, minör tonda Gitar çalgısı ile bir melodik serbest gezinti yapılmıştır. Daha sonra, öğrencilerden şiir için bir ezgi uydurmaları yapmaları istenmiştir. Etkinlikteki tüm öğrenciler aklına geldiği gibi bir ezgisel yapı oluşturarak şiiri okumaya çalışmıştır. Öğrenciler verdiği melodilerde bir ortak noktada melodiyi oluşturmuşlardır.

Oluşan bu melodi üzerine “Tarlacı Arı” adlı şiir tamamıyla ezgi üzerine yerleştirilmiş ve bir çocuk şarkısı oluşmuştur.

TARLACI ARI

Moderato

TAR LA CI A RI KO VANDAN ÇIK TI KA NAT LA RI NI

VIZ Dİ YE AÇ TI Çİ ÇEK LE RE DOĞ RU HIZ LI CA UÇ TU

AN TEN LE RİY LE Çİ ÇEK LE Rİ BUL DU

TAR LA CI A RI VIZ VIZ TAR LA CI A RI

VIZ VIZ TAR LA CI A RI VIZ VIZ VIZ

Beşinci Adım: Etkinlik boyunca, öğrenciler ile yapılan bilgi alış verişi ve tartışma konusu, müzik eseri olarak karşımıza çıkmıştır. Bir gün, iki ders saati olarak süren etkinlik daha sonra küçük bir konser etkinliği olarak veli ve farklı bireylerden oluşan topluluklar önünde sergilenmiştir.

4. SONUÇ

İnsanlık, tarih boyunca yaşanan doğa olaylarını ve doğadan elde edilen materyalleri akılcı yollarla incelemiş ve araştırmışlardır. İnsan, doğada yaşayan diğer canlılara göre insan aklının üstünlüğüne inanmış ve yaşadıkları toplumları edindiği bilgiler ışığında eğitime çabasına girmiştir. Bu yapılanmadaki en temel sebep, insanoğlunun sosyal bir varlık olmasıdır. Bu anlayış doğrultusunda içgüdüsel olarak, kendisinden sonra gelecek nesillere daha ferah ve daha iyi şartlar sağlamayı amaç edinmişlerdir. Bu çerçevede, tüm dünya toplulukları eğitim ve öğretim alanında gelecek nesillere bilgi aktarımını en hızlı ve doğru biçimde aktarmanın yollarını aramışlardır. Gelişim göstermek için edindikleri bilgileri aktarmak için çeşitli yöntemler oluşturmuş ve uygulamışlardır.

İnsanlık, bilim yoluyla insan sağlığının ve ruh sağlığının önemini kavramış bu alanlarda birçok araştırma ve incelemeler yapmıştır. Sosyal bir varlık olma nedeniyle en temel ihtiyacı olan müziği de doğada edindiği sesleri taklit ederek müzik olgusunu ortaya koymuşlardır. İnsan sesiyle taklit edemedikleri sesleri çıkartmak için, doğadan edindiği materyalleri kullanarak çalgılar oluşturmuşlardır. Yaptıkları bu oluşumlar, tüm dünya insanını müzik yoluyla birbirine yakınlaştırmış ve sosyal bireyler olarak farklı coğrafyalardan yaşayan

bireyleri bir araya getirmiş ve ortak kültürel özellikler yaratmıştır. Müziğin, insan ruhuna hitap ettiği gören insanlık, yaptıkları kültürel alış verilerle, öğretici niteliği olduğunu da keşfetmişlerdir.

Yapılan araştırma, bu doğrultuda müzik yoluyla edinilen akademik bilgilerin pekiştirilmesi için kullanılan bu yöntem, müziğin öğretici özelliğini bir kez daha kanıtlamıştır. Oluşturulan yöntem, bireyler arasında sosyalleşmeyi sağladığı ve öğrenme isteğini arttırdığı açıkça gözlemlenmiştir. Ayrıca oluşturduğumuz bu yöntemin uygulanmasından, elde edilen verilere göre on beş maddeden oluşan olumlu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bunlar;

1. Bireyde, araştırma ve öğrenme isteğini artırır.
2. Öğrenci, edindiği bilgiyi bir başka kişiye aktararak bilgisini tazelemeyi, soru sormayı, keşfetmeyi ve konuşma isteğini arttırmayı sağlar.
3. Edindiği bilgileri tartışma yöntemiyle paylaşmayı ve yorumlamayı etkin biçimde kullanır.
4. Kendine güvenmeyi ve konsantrasyon gelişimini sağlar.
5. Yapılan konuşma ve tartışmada önemli hususlarda not alma yöntemini öğrenir ve uygular.
6. Düz yazı biçiminde not aldığı bilgileri, önceliklerine göre sıralar, şiirsel metin haline (dörtlük) dönüştürmeyi sağlar.
7. Şiirsel metin halinde oluşturulmuş yazının, sanatsal nitelikte değerlendirilmesini ve bir müziksel yapı içinde değerlendirilmesini düşündürür.
8. Şiirsel bir metni müziksel hale dönüştürmeyi sağlar.
9. Müziksel hafızasını kullanmayı ve gelişimini sağlar.
10. Bireysel ve grup içinde müzik etkinliğinde uygulayıcı olarak yer almayı, çalışmadan zevk almayı sağlar.
11. Ritim perküsyon çalgılarla müzik yapmayı, eşlik etmeyi sağlar.
12. Sesini kullanmayı ve şarkı söylemeyi sağlar.
13. Grup içinde uyumlu çalışmayı, organizasyon kurmayı öğrenmeyi sağlar.
14. Etkinlikte edindiği bilgiyi müziksel yapı içinde tekrarlayarak, bireysel pekiştirmeyi ve toplumsal (arkadaş ve ebeveyn) öğretiyi sağlar.
15. Toplumsal yaşamda, bilgiye ve bilen insana saygı duymayı, hoş görülme olmayı sağlar.

Oluşturulan ve araştırmada kullanılan bu yöntemin, bilgi edinme konusunda öğrenci ebeveynlerine ve yaşadığı topluma da katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Araştırmada yer alan her birey etkinliğe %100 katılım göstererek başarı elde edilmiştir. Yöntemin amacı çok net olarak ortaya konmuş ve kanıtlanmıştır.

Ancak, unutulmamalı ki, eğitim sabır ve hoşgörü mesleğidir. Öğrenci olarak karşımızda duran her bir bireyin kendine has psikolojik yapısı, kişisel ve toplumsal özel karaktere sahip olduğu bilinmelidir. Her birey öğrenme arzusu yaşar ancak, birey ile eğitici arasında kurulan bağ çok önemlidir. Bu yöntemin uygulanmasında, her bireye söz hakkı verilmeli ve çalışmaya aktif olarak katılmalıdır. Bu araştırma belirlenen sınırlılıklara göre yapılmıştır. Fakat bu yöntem, her yaş gurubu ile yapılabileceği gibi, her disiplin içinde uygulanabilir niteliktedir.

KAYNAKÇA

Aytaç, K. (1992), Avrupa Eğitim Tarihi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlar, No: 58, İstanbul, 304 s.

Bayram, S.(2015), “Sevda linka ve Türkülerde Sevgili ve Aşk Algısı”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of International Social Research C.8, s.41, Aralık, ISSN 1307-9581. s.112-119.

Bayram, S. (2013), “Türk Romanında Değişen Kadın İmgesi (1980-2000)” Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Biber Öz, N. (2001), “İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi” Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: XIV, Sayı: 1, s.102

Çuhadar C. H., (2008), “Müzik ve Beyin”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 17, Sayı 2, s. 75

İçli, S. (1988), İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevi, 1. Müzik Kongresi Bildirisi, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara, Haziran, s. 221-222.

Sak Brody, Z. (2016), “Suzuki Yetenek Eğitimi” Felsefesine Kısa Bir Bakış, Anadolu Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Dergisi, s.79

Varış F., (1991), Eğitim Bilimine Giriş, Ankara Üniversitesi Basım Yayın Evi, Ankara

Yazıcı D., (2017), “Müziğin İnsan Beyni Üzerindeki Etkisi”, International Journal of Cultural and Social Studies, s.92, 101-102)